

ההידרדרות של רבין

ניתוח מדעי ללשונו של רבין * מה יש להדרה לזר ואין לסאפפו מלסבוס * חברים מספרים על סולז'ניצין * מי אמר: ההיסטוריה היהודית משעממת ויש לאסור את לימודה לילדים

רסאן כנפאוי

חנה זמר

יוריג'ייה וולך

חיים הזז

יצחק רבין

בלשון עיברית גנומה ולא-מנוסחת, רצוף שיבירי-רעיונות בלתי-ניתנים לליקוט. ברשימה שילח סגן-העורך לשעבר חיצים מאשפת עורכי-לשעבר, לעברו של ברונבסקי, כגון: "הבה נא וניתן לברונבסקי להביא לנו קצת סאפפו, קצת תמוז, קצת הרבי מקוצק... ומי שזקוק לסאפפו ולרבי מקוצק (לבקבוקי של תמוז ממילא איש לא זקוק), יילך לברונבסקי או יילך לכל השדים והרוחות שבסיפריה הפרטית שלו..." כמה טוב שיש בישראל סגן-עורך לשעבר, שתוזמתו לסיפורת-העברית אפילו אינה לוטה בערפל (ואולי היא הערפל עצמו). טוב שיש אחד ניסים קלדרון שמבטל סופר כבנימין תמוז, ומפרסם (עוד קודם התפרטותו), עמדים עייפים ובלתי-מסתיימים של הפרפרות-סיפורות כדן צלקה, ישעיהו קורן וכי'. ובכלל, מימי סאפפו לעומת סופרת גדולה כהדרה לור? הרי לסאפפו מלסבוס אין בית-חרושת לפרגידידים בישראל, כך שאינה יכולה לפרסם מודעות בעמודי סימון-קריאה ולפרסם, תמורתן, את יצירותיה בכרך העת סימון-קריאה.

ההידרדרות של רבין

סיגנון הנאום של ראש-הממשלה, יצחק רבין, זכה לאחרונה בתשומת-לב מדעית, חוקר-הסיפורות ד"ר איתמר אבן-זוהר (ראש החוג לסיפורות כללית באוניברסיטת תל-אביב, לשעבר, וכיום ראש המכון לסמיטיקה ומערכי כתבי-העת הסיפורות) גילה, אגב חקירת אובייקטים מילוליים אחרים, כי נאומיו של יצחק רבין מזכירים, יותר מכל, צורות * רוסיות מהמאה ה-18. מאחר שקשה לחשוך בראש-הממשלה בדיעת הסיפורת-הרוסית של המאה ה-18, סביר להניח, כי דגמים-לשוניים אלה הגיעו לרבין מכלי שני, דרך נאומי ברל כצנלסון ודויד בן-גוריון, או, בעצם, מכלי שלישי — נאומיו של פוליטרוק הפלמ"ח, בני מהרשק, כך או כך, טוען ד"ר אבן-זוהר, קיימים בנאומי יצחק רבין "מודלים מדורדרים של נאומי כצנלסון ובן-גוריון". אבן-זוהר מצייץ, כי "מודל-מדורדר" אינו תואר-גנאי מכון, כך שאינו מעיד בהכרח על הידרדרות המשתמש בו.

כדורגל במקום היסטוריה

צאן ברזל

פסטיבל הלאומיות והתרבות-היהודית, לרגל מלאת שלוש שנים למותו של הסופר חיים הזז מתנהל ביסודיות, מזה שבועות, במוסטיה-סיפורות, כסירטומת לספר שהזז לא חיבר, ולוקט על-ידי אחרים. איש מן המספרים המיקצועיים לא זכר לתעלות צד אחר של הזז הסופר, כפי שזה משתקף בסיפורו הדרשה: "אינו מכבד את ההיסטוריה היהודית — אני מתנגד לה. לנו אין היסטוריה כלל, כי לא אנחנו עשינו את ההיסטוריה שלנו, כי אך הגויים עשו אותה לנו. בכל העולם ילדים קוראים ברצון רומנים היסטוריים. שם, יודעים אתם, מעשים ועלילות גדולות, גיבורים, לוחמים וכובשים עזי-לב ועזי-נפש, עולם מלא גבורה, וכאן, בארץ, הילדים שלנו אינם רוצים לקרוא. אני יודע זה בדיוק. הם קוראים, אבל רומנים היסטוריים של גויים, ולא של יהודים. ומדוע? כי ההיסטוריה היהודית משעממת, לא מעניינת. עם שאינו חי בארצו, ואינו שולט על עצמו, אין לו היסטוריה. אני בכלל חיתי אומר ללמד לילדים שלנו את ההיסטוריה היהודית. לאיזה שד ללמד אותם קלון אבותיהם? אני פשוט חיתי אומר להם: "הברה! אין לנו היסטוריה! מיום שגלינו מארצנו, אנחנו הגנו עם בלי היסטוריה. אתם סטורים, לכו לשחק בכדור-רגל..."

הכופר והנמושות

מי מריבה

א. פקק-תנועה סיפורת

ירם ברונבסקי, עורך מוסף-הסיפורות בהארץ כופר — ובצדק — בערכם הסגולי של השירה, הסיפורות והביקורת, המופקים בארץ כיום, משום כך הוא מעדיף להתייחס, במוסף שהוא עורך, לנעשה בסיפורות העולמית, מאשר לדשדש במיהאפסיים של היצירה המקומית. כתוצאה מגישתו הביקורתית של ברונבסקי, נוצר פקק-תנועה סיפורת. הארץ נסגר בפני שטף מילולי, שמסרתו קדם אינטרסים כלכליים של יוצרים שונים. עורך כרדי-העת סימון-קריאה, מנחם פרי, אינו מרוצה כלל מגישתו של ירם ברונבסקי. במקום לפנות לגרושם שוקן (בניגוד לסימון-קריאה, הממומן בכספי-ציבור, הארץ הינו יומון בבעלות פרטית), העדיף פרי לתקוף בכרדי-העת שלו את מוסף-הסיפורות של הארץ: "בין האנתולוגיות הקטנות של שירה סינית ויוונית (במוסף שאינו טוחה לעמוד עמידה בוחנת מול השירה העיברית, ואף אינו מפרסם שירה עיברית), לבן הרשימות המקורות על, סיפורות כללית, הופך המוסף-לסיפורות העתק-שמש של בית-ספר תיכון פולני בשנות השלושים".

נביא-שקר

אלכסנדר סולז'ניצין, המתיימר לשאת בגלות-המערב שלו את נסיח-קדמה בברית המועצות, הנחיל אכזבה לרבים מתומכיו וחסידיו (ואגודם הזה, נמר של נייר, 2010). סולז'ניצין הרחיק לכת לאחרונה עדיכדי כפירה בצידקת החלטתם של מנהיגי המערב בימי מלחמת-העולם השנייה (צ'רצ'יל-הרוולט) להתחבר עם ברית-המעצות של סטאלין נגד גרמניה של היטלר. בימים אלה החלה מטפסת למערב, מכרית-המועצות, ביקורת עוקצנית על דיעותיו של סולז'ניצין. הביקורת מקיפה את כל התנועות לליברליזציה בברית-המועצות, החל באנדריי סאחרוב (פרס נובל לשלום), ועד להיסטוריון ריו מדבדייב (שסיפר הביקורת על סטאלין מכלי ביקורת קטלנית על הרוזן. בזמנו פנה מדבדייב לקרמלין, וביקש להעמיד את סטאלין לדון שלאחר-מותו, ולשפוט אותו על פשעיו). מדבדייב כופר בזכותו ובסמכותו של סולז'ניצין לדבר בשם אסירי מחנות ה-"גולאג", והוא אף מכנה את סולז'ניצין "נביא-זעם, המפגיר עשרות שנים אחר תקופתו". עם קבוצת לוחמי-החופש הרוסיים הבוים לרעיונותיו הסלאבו-פיליים של סולז'ניצין, נמנה גם המתמטיקאי יאנוניד פליושק, שאושפז בברית-המועצות במוסד לחולי-נפש, והורשה לאחרונה לצאת למערב. בהגיע פליושק לצרפת, הכריז שהוא דוגל במישטר סוציאליסטי-דמוקרטי, בדומה לזה שניסו לכוון בצ'כוסלובקיה בימי שילטונן של אלכסנדר דובצ'ק, באביב '68. תמיחה נוספת עורך סולז'ניצין בחופעתו, בשבוע שעבר, בתוכנית הפוסלרית

המתים שלא נולדו

תגובתו של ברונבסקי לא בוששה לבוא, וניתן לדלות מתוכה (הארץ 19.3) הערכת מצב כואבת וכנה, על דלותה של הסיפורת-העיברית בימים אלה. כותב ברונבסקי בין השאר: "...אסור להביא את כולם לתביעה הילדותית, אך הטיבעית למדי: לקבל נתח גדול יותר מן העונות השונות — פירסום, כבוד, כסף — שמחלקים הגדולים... הדחף שהגיע את עורכו הצעיר של סימון-קריאה לצאת נגד המתים נראה לי — פשוט ובלי שום חוכמות — שפל, והפיתרון שנמצא לו בעיקבות ההיחלצות הזאת לבעיותיו הקטנות — מי מחבריו יהיה בתוכנית-הלימודים, במי יעסקו המאמרים במוספה-הסיפורות, למי ייתנו הפרסים והמילגות — קל מדי..."

מסתבר, שמלבד טעם מעודן בסיפורות, אין ברונבסקי נכנס למעגלי החפנות של שוטר-התנועה הסיפורתית, והוא מוסיף: "...מנחם פרי מסתובב על-ידי הסופרים המבוגרים, ולשונו החנפה שלוחה ללקק את כפות-רגליהם... למדנו גם עיברית — עיברית שאולי אינה מכוונת וחסרת-צבע כל-כך כמו לשונו החנפה של מנחם פרי, אך היא בהחלט לשון שבה אפשר להתבטא מתוך אהבת תיופי והחוכמה..." ומוסיף ברונבסקי בשאטר נפש: "האלם חוששני שאתה (מנחם פרי), שייך לסוג של מתים הנורא מכל: אותם מתים שעדיין לא נולדו, עליהם מדבר הנוך לוויץ בשיץ..."

ג. סגן-העורך לשעבר

למנחם פרי היה סגן-עורך, אחד ניסים קלדרון, שפירסם בדבר (19.3) מאמר, צוורה — טכניקת-הפסק אינטונאטיבית המחלקת קטע-מלל לשניים, כשהחלק השני גולש להשפלה. הצוורה מנוגדת לדיבור הטיבעי.